

80-річчя академіка НАН України І.М. КАРПА

Ігор Миколайович Карп народився 23 червня 1932 р. Після закінчення в 1954 р. металургійного факультету Київського політехнічного інституту був направлений на роботу в Інститут використання газу в комунальному господарстві та промисловості АН УРСР (згодом Інститут газу НАН України). У 1959 р. захистив кандидатську дисертацію, а в 1980 р. — дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук. У 1983 р. йому присвоєно звання професора, а в 1992 р. обрано академіком НАН України.

У 1980–2002 рр. Ігор Миколайович — завідувач відділу плазмової технології Інституту газу. У 1986 р. його було обрано директором цього Інституту (з 2003 р. він почесний директор, а також завідувач відділу процесів горіння).

Першим вагомим науковим здобутком І.М. Карпа стала його кандидатська дисертація, у якій вирішувалися актуальні на той час питання ефективного використання

природного газу для опалення мартенівських печей. Результати досліджень із цієї проблеми були впроваджені на металургійних заводах і заводах важкого машинобудування колишнього СРСР та України й опубліковані в двох монографіях.

З 1960 р. Ігор Миколайович досліджував властивості низькотемпературної плазми і розробляв методи її генерування для різних технологічних процесів, разом із колегами розраховував рівноважні склади плазми продуктів згоряння природного газу. Результати його розрахунків було опубліковано в монографії-довіднику «Продукты сгорания природного газа при высоких температурах» (1967 р., у співавторстві), що здобула міжнародне визнання, і використано під час створення високотемпературних камер згоряння для великих дослідних установок прямого перетворення теплової енергії в електричну в МГД-генераторах.

На основі досліджень властивостей плазми І.М. Карп запропонував принципово новий метод використання плазми сумішей вуглеводневих газів із повітрям як робочого тіла під час наплення захисних газотермічних покриттів замість традиційно застосовуваної для цієї мети дорогої і вибухонебезпечної суміші аргону з воднем. Спільно з Інститутом електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України розроблено потужні установки плазмового наплення покриттів і електродугової металізації й організовано їх серійне виробництво. Результати досліджень із цієї тематики, що актуальна й нині, опубліковано в монографіях «Плазмотроны со стабилизированными электрическими дугами» (1984 р., у співавторстві), «Плазменное

газовоздушное напыление» (1993 р., у спів-авторстві) і багатьох наукових статтях.

Паралельно з цими роботами І.М. Карп виконав ряд досліджень у сфері ефективного використання природного газу в металургії. Він сконструював унікальні високотемпературні печі для виробництва спеціальних вогнетривів і керував їх упровадженням на практиці. На основі отриманих технічних результатів було усунуто проектні помилки і введено в промислову експлуатацію фабрику випал-магнітного збагачення залізородних кварцитів в обертових печах на Центральному гірничо-збагачувальному комбінаті (1965) і найбільшу в світі обертову піч прямого відновлення заліза на Північному гірничо-збагачувальному комбінаті в Кривому Розі (1976).

Очолюючи Інститут газу НАН України, Ігор Миколайович спрямовував його діяльність на розширення ресурсної бази енергетики країни, зокрема, на розв'язання проблеми видобутку і використання метану вугільних родовищ, а також актуальних завдань з ефективного використання газу в економіці України; розроблення і впровадження енергоощадних технологій та обладнання; охорону навколишнього середовища.

Під керівництвом І.М. Карпа у відділі процесів горіння Інституту газу НАН України створюють технології та обладнання для заміщення природного газу альтернативними енергоносіями, ефективного використання газу в нагрівальних печах та інших теплових агрегатах у чорній металургії й металообробленні; газопальникові пристрої для спалювання генераторного газу і технологічних газів; методи спільного спалювання природного газу й вугілля в котлах електростанцій. Результати цих досліджень упроваджено в промисловості й енергетиці.

І.М. Карп — заступник академіка-секретаря Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України, голова спеціалізованої вченої ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій Інституту газу НАН України, член Науково-технічної ради Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, секції з енергетики Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки, головний редактор науково-технічного журналу «Энерготехнологии и ресурсосбережение». У 1998–2006 рр. він входив до складу наглядової ради НАК «Нафтогаз України». У 2001–2004 рр. очолював робочу групу з опрацювання стратегії розвитку нафтогазової галузі як складової частини «Енергетичної стратегії України на період до 2030 року».

Ігор Миколайович — автор понад 200 наукових праць, 5 монографій, 46 винаходів. Під його керівництвом захищено докторську і 8 кандидатських дисертацій. Він обраний почесним професором Національного технічного університету України «КПІ».

За визначні особисті заслуги в розвитку науки і техніки І.М. Карп нагороджений орденами «За заслуги» II і III ступеня та медалями, у складі авторського колективу відзначений Державною премією України в галузі науки і техніки (1995), а також Почесною грамотою Президії НАН України. У 1993 р. йому присвоєно звання заслуженого діяча науки і техніки України.

Наукова спільнота, учні, колеги і друзі щиро вітають Ігоря Миколайовича — знаного вченого-енергетика, видатного організатора науки з державним стратегічним мисленням, людину великої душі — зі славним ювілеєм, зичать йому довгих років життя, міцного здоров'я, невичерпної енергії.